

Dr.sc. Maja PILIĆ, docentica
Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru
Sveučilišni odjel za forenzične znanosti
Sveučilišta u Splitu
maja.pilic@pf.sum.ba

UDK: 347.736 : 343.359
Primljeno: 2. travnja 2022.
Prihvaćen: 23. svibnja 2022.
Pregledni znanstveni rad

PRAVNA PRIRODA STEČAJNIH KAZNENIH DJELA U BOSNI I HERCEGOVINI

Sažetak: Korelacija trgovačkog i kaznenog prava dolazi do izražaja kroz institut stečaja na vrlo specifičan način. Stečajni postupak provodi se nad imovinom stečajnog dužnika radi namirenja vjerovnika, ali i da bi se onemogućilo daljnje tržišno natjecanje poslovnih subjekata koji svojim lošim poslovanjem nanose štetu drugima. Stoga, stečaj kao proces u vremenu nosi sa sobom različite pravne posljedice. Autorica se u ovom radu bavi analizom pravne prirode kaznenih djela koja se čine u vezi sa stečajem, te pravnim posljedicama koje njima nastaju. S obzirom da se kao objekt kaznenopravne zaštite kod stečajnih kaznenih djela javlja imovina kao jedno od najviših pravnih dobara, važnost inkriminiranja stečajnih kaznenih djela je od iznimne važnosti. Osim toga, u borbi protiv ove vrste kaznenih djela koja su po svojoj prirodi delicta propria, u radu se stavlja naglasak i na one institute trgovačkog prava koji mogu poslužiti kao prevencija činjenju istih.

Ključne riječi: stečajna kaznena djela, delicta propria, odgovorna osoba, stečajni dužnik

1. Uvod

Institut stečaja nastao je još u rimskom pravu, kada se prvobitno pojavljuje kao personalna egzekucija (dužnik ličnošću odgovara za isplatu duga), a koja se kasnije transformira u realnu egzekuciju, gdje predmet izvršenja postaje dužnikova imovina. Za vrijeme Henrika VIII., 1542. godine, usvojen je stečajni zakon prema kojemu je stečaj bio u domeni kaznenog zakonodavstva što znači da je njegova posljedica mogla biti kazna zatvora ili čak smrtna kazna.¹ U Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: BiH) je donesen Stečajni zakon 1883. godine po uzoru na ugarski Stečajni zakon iz 1881. i austrijski Zakon o stečaju iz 1868. godine. Trenutno je u Federaciji BiH (dalje u tekstu: FBiH) na snazi novi Zakon o stečaju koji je objavljen 7. srpnja 2021. godine.² Prema čl. 2. st. 1. ZoSFBiH stečajni postupak je posebna vrsta građanskog sudskog postupka koji sud provodi radi utvrđivanja postojanja zakonski propisanih uvjeta za otvaranje stečajnog postupka nad određenim subjektima i prikupljanja i unovčavanja cjelokupne imovine stečajnog dužnika da bi se osiguralo grupno i razmjerno namirenje svih njegovih vjerovnika.

S motrišta kaznenog prava, u provođenju stečajnog postupka kao vrste građanskog postupka važno je razlikovati poštene od nepoštenih stečaja. Još Cesare Beccaria 1764. godine navodi kako je potpuno izlišno poštene stečajne dužnike dodatno kažnjavati:

¹ BARTULOVIĆ, Ž., BODUL, D., Prapovijesni i poredbeno pravni prikaz razvoja stečajnog postupka, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2013., str. 911-939.

² Zakon o stečaju, Službene novine FBiH, br. 53/21 (dalje u tekstu: ZoSFBiH). U Republici Srpskoj je to također Zakon o stečaju, Službeni glasnik RS, br. 16/16, a u Brčko Distriktu BiH Zakon o stečaju, Službeni glasnik BD BiH, br. 16/19, 29/20.